

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Maria Thordarson

BESLUT
1998-12-22

Diarienummer:
231-55585-98

Sid 1(7)

rek + mb

Till
Enligt sändlista

Naturreservatet Torsängen i Lidköpings kommun

BESLUT

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (SFS 1964:822, omtryckt 1991:641) förklarar Länsstyrelsen Torsängen som naturreservat. Området avgränsas med den inre kanten av den kraftiga punktstreckade linjen på bifogad karta, bilaga 1.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 8 - 10 §§ naturvårdslagen samt 9 - 10 §§ naturvårdsförordningen (1976:484, omtryckt 1991:1165) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla för naturreservatet.

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 8 § NATURVÅRDSLAGEN OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT FÖRFOGA ÖVER RESERVATSOMRÅDET

Utöver förbud och föreskrifter i andra lagar och författningar är det förbjudet att

- uppföra byggnad eller därmed jämförbar anläggning
- anlägga eller ändra brygga eller uppläggningsplats för farkoster
- anlägga campingplats eller uppställningsplats för husvagnar
- uppföra mast, torn, vindkraftverk eller liknande anläggning
- anlägga mark- eller luftledning.
- anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförbar anordning.
- anlägga väg, parkeringsplats eller led
- anordna upplag.
- borra, spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt av något slag
- utföra fyllning eller tippning

- utföra dikning, dämning, rensning eller annan åtgärd som påverkar områdets hydrologiska förhållanden.
- avverka, gallra, röja, plantera eller utföra annan skogsvårdande åtgärd
- ta bort eller upparbeta dött träd, grova grenar eller vindfälle.
- använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller gödselmedel.
- kalka mark eller vatten.
- inplantera växt- eller djurarter.

Meddelade föreskrifter utgör inte hinder för åtgärder enligt skötselplan fastställd av Länsstyrelsen.

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 9 § NATURVÅRDSLAGEN OM MARKÄGARES OCH ANNAN SAKÄGARES SKYLDIGHET ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder och anordningar vidtages inom naturreservatet som fordras för bibehållande och gynnande av områdets natur- och kulturvärden samt det rörliga friluftslivet enligt skötselplanen.

C. FÖRESKRIFTER ENLIGT 10 § NATURVÅRDSLAGEN OM VAD ALLMÄNHETEN HAR ATT IAKTTA INOM RESERVATET

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det inom området förbjudet att

- framföra motordrivet fordon.
- ställa upp motorfordon, husvagn eller släpvagn annat än på beslutskartan markerad parkeringsplats
- cykla eller rida.
- anbringa tavla, plakat, affisch, inskrift, eller därmed jämförlig anordning.
- elda
- tälta
- fälla träd och buskar, bryta kvistar eller på annat sätt skada vegetationen.
- förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning

- skada eller ta bort döda träd eller vindfällan.

D. FÖRESKRIFTER ENLIGT 9 § NATURVÅRDSFÖRORDNINGEN OM VÅRD OCH FÖRVALTNING

- Syftet med vården och förvaltningen är att bevara och vårda områdets naturvärden samt bevara området tillgängligt för det rörliga friluftslivet.
- Naturvårdsförvaltare för reservatet skall vara Länsstyrelsen.
- Naturreservatet utmärks i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar.
- Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa den till beslutet fogade skötselplanen. Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen.
- Naturvårdsförvaltaren skall vid förvaltning av området samråda med markägare.

Med stöd av 12 § naturvårdslagen kan Länsstyrelsen i särskilda fall medge undantag från meddelade föreskrifter och förbud.

ANSVARSFÖRDELNING VID INSEKTSANGREPP ELLER LIKANANDE

Vindfällan och stormskadade träd ska lämnas kvar i området. Det ansvar som markägaren har enligt 29§ skogsvårdslagen kommer efter reservatsbildningen att vara statens ansvar.

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Data

Naturreservatets namn: Torsängen

Kommun: Lidköping

Socken: Otterstad

Fastigheter: Ullersund 1:18,
Ullersund s:3, s:5 1 och 2

Läge: Ca 4 km SSV Otterstad kyrka

Kartor: Topografisk karta: 9C Mellerud SO
Ekonomisk karta: 09209, 9C0j

Gränser: Reservatets gräns utgörs av innerkanten av den punktstreckade linjen på bifogad karta.
Bilaga 1.

Areal: ca 3 ha

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen i Västra Götaland

Markägare: se bifogad markägarförteckning, bilaga 2

NATURFÖRHÅLLANDEN

Naturreseptatet ligger vid Ullersundets södra sida i anslutning till vattnet och gränsar mot öster och väster till bebyggelse.

Området är kuperat. Högsta punkten ligger ungefär mitt i området med en brant sluttning med berg i dagen mot norr. Berggrunden utgörs av gnejs.

Området utgörs av en ekhage med varierande trädålder och slutenhet. Ett flertal ekar är mycket gamla, grovstammiga och bredkroniga. Förutom ek finns inslag av bl a fågelbär, tall, gran och rönn. I strandkanten förekommer sälk och al. Området är betat.

Flera mindre bäckar och diffusa flöden finns i området. I den nordvästra delen finns en liten alsumpskog.

Fältskiktet varierar mellan torr, frisk, fuktig och våt mark. Området är ogödslat.

Området har en värdefull landskapsbild och ingår i ett större område av riksintresse för friluftslivet.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Området avsattes som domänreservat 1952. Assi Domän AB tog kontakt med Länsstyrelsen 1995 då fastigheten skulle säljas. Den 18 oktober 1995 har muntligt avtal träffats mellan Länsstyrelsen och Mats Andersson på AssiDomän AB om att största delen av domänreservatet, se bilaga 1, överförs till naturreseptat utan anspråk på ersättning av markägaren. AssiDomän AB ansvarar för att överenskommelsen följer fastigheterna vid ägarbyte.

Förslag till beslut och skötselplan har utarbetats av Länsstyrelsen i enlighet med villkoren i avtalet mellan Länsstyrelsen och AssiDomän AB. Förslaget till naturreseptat har remitterats till Naturvårdsverket, Lidköpings kommun, Skogsvårdsstyrelsen och Naturskyddsföreningen i Lidköping. Berörda markägare och sakägare har samtidigt förelagts att inkomma med eventuella synpunkter på förslaget.

Följande synpunkter har inkommit till Länsstyrelsen
Skogsvårdsstyrelsen och Lidköpings kommun har inga erinringar mot förslaget. Med anledning av Naturvårdsverkets synpunkter har syftet med reservatet ändrats så att det är förenligt med fri utveckling av alsumpskogen.

Följande markägare inom samfälligheten har inkommit med synpunkter. Egon och Birgit Svantesson samt Harald och Annika Andersson. En gemensam skrivelse har inkommit från markägarna av följande samfällighets fastigheter: Ullersund 1:2, 1:8, 1:9, 1:10, 1:11, 1:12, 1:13, 1:14, 1:18, 1:19, 1:20, 1:21, 1:28, 1:29, 1:30, 1:31. De har i huvudsak framfört följande synpunkter.

Den samfällda marken behövs inte för att skydda det aktuella ekbeståndet på kullen.

Länsstyrelsens kommentar: Enligt förslaget är dock syftet med reservatet att resterande delar av betesmarken ska hävdas i sin helhet så att odlingslandskapets naturvärden bibehålls. Den samfällda marken ingick även i det tidigare domänreservatet.

Länsstyrelsen bör inte lägga reservat på mark som de inte äger.

Länsstyrelsens kommentar: Naturvårdsverket förordar oftast att staten inte är ägare till naturreservat som ska hävdas genom t.ex. bete. I samband med försäljningen av fastigheten gjordes en överenskommelse med Assi Domän AB om att Länsstyrelsen skulle ha rätt att göra naturreservat av det föreslagna området. Samtidigt gjordes bedömningen att Naturvårdsverket inte hade intresse av att gå in som ägare.

Om markägarna påtvingas en reservatsbildning krävs ersättning och kompensation.

Länsstyrelsens kommentar: Enligt 26 § naturvårdslagen är fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten berättigad till ersättning av staten för den skada de härigenom lider om reservatsföreskrifterna medför att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastigheten. Detta gäller under förutsättning att annan överenskommelse inte har träffats. Länsstyrelsen är öppen för att låta värdera området för att bedöma eventuell rätt till ersättning.

Taggtråd runt området samt betning hindrar såväl sakägare som allmänhet att nyttja området för rörligt friluftsliv. Det hindrar dessutom de vilda djuren att ta sig ner till sjön för att dricka.

Länsstyrelsens kommentar: Skötselplanen har ändrats så att betet inte är begränsat till nötkreatur. Naturreservatet kommer troligen att betas av får istället för nötkreatur. Om så blir fallet kommer taggtråden att ersättas med fårstängsel. Om det finns behov av att ersätta befintliga stättor med en handikappvänlig ingång till området kan Länsstyrelsen ansvara för att en sådan ingång sätts upp. Länsstyrelsen anser att de vilda djuren har möjlighet att komma ner till vattnet på andra ställen i närheten.

Den samfällda marken är avsedd för boende i området och behövs för båtplatser för dem som inte har fastigheter ner till sjön samt för boende på Lindön.

Länsstyrelsens kommentar: Den samfällda marken ligger inom strand-skyddsområde där det är förbjudet att anlägga t.ex. bryggor. Dispens från förbudet får bara ges om det finns särskilda skäl. Länsstyrelsen har tidigare bedömt att det inte finns särskilda skäl för att anlägga nya bryggor i området. Enligt reservatsbeslutet får de två befintliga bryggorna finnas kvar.

Vindfällerna och stormskadade träd bör tas bort för att hålla snyggt i området.
Länsstyrelsens kommentar: Många hotade och hänsynskrävande arter är beroende av död ved. Enligt Länsstyrelsens bedömning är det därför viktigt att död ved bevaras i området.

GRUND FÖR BESLUT:

Naturvärden:

Området är en ekhage som hyser gamla, grovstammiga och vidkroniga ekar. I omgivningen finns ett flertal naturskyddade gamla grova ekar vilket ytterligare förstärker ekens värde i området. Området har en värdefull landskapsbild och ingår i ett större område av riksintresse för friluftslivet.

Syfte:

Syftet med reservatet är att bevara och vårda en ekhage så att en kontinuitet av gamla grova och bredkroniga ekar bibehålls.

Området skall hävdas så att odlingslandskapets naturvärden bibehålls. Alsumpskogen ska i huvudsak lämnas för fri utveckling.

Syftet är även att bevara området tillgängligt för det rörliga friluftslivet samt möjliggöra naturupplevelser och naturstudier i området.

Bedömning:

Med hänsyn till att de höga naturvärdena endast kan bevaras genom långtgående föreskrifter och speciell skötsel försvåras pågående markanvändning avsevärt. Exploateringsstrycket i form av fritidsbebyggelse och bryggor är starkt. Därför erfordras ett reservatsförordnande.

Föreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt skador på växt- och djurliv knutet till området.

Förordnandet är förenligt med naturresurslagen och översiktsplanen för Lidköpings kommun.

Detta beslut kan överklagas till regeringen. Miljödepartementet, se bilaga 4, formulär nr 04.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat och biolog Maria Thordarson varit föredragande. I den slutliga handläggningen av ärendet har även enhetschefen för naturvård Sven Swedberg, arkitekt Jens Rasmussen, antikvarie Lars Jacobzon samt länsassessor Göran Fjellman deltagit.

Göran Bengtsson

Maria Thordarson

Bilagor

1. beslutslista
2. markägarförteckning
3. Skötselplan + skötselplanekarta
4. Hur man överklagar

99.01.21

14 02 147

Miljödepartementet

LÄNSSTYRELSEN VÄSTRA GÖTALAND MARIESTAD
Ink. 2001-10-30

Regeringsbeslut

9

2001-10-11

M1999/726/Na

LÄNSSTYRELSEN VÄSTRA GÖTALAND GÖTEBORG
Ink. 2001-10-26
231-614-1999
231-55585-1998

Överklagande i fråga om bildande av naturreservatet Torsängen i Lidköpings kommun

1 bilaga

Regeringens beslut

Regeringen avslår överklagandet.

Bakgrund

Länsstyrelsen i Västra Götalands län beslutade den 22 december 1998 med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) att förklara Torsängen som naturreservat, *se bilagan*. I beslutet förordnade länsstyrelsen att vissa föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skulle gälla beträffande naturreservatet.

Egon Svantesson m.fl. har i egenskap av delägare till berörd samfällighet överklagat länsstyrelsens beslut och yrkat att beslutet skall upphävas.

Klagandena har som grund för sitt yrkande anfört i huvudsak följande. Länsstyrelsens motiveringar för reservatstillhörighet är oriktiga och bristfälliga. Den samfälliga marken har inte ingått i det tidigare domänreservatet. Det finns inget exploateringstryck i området som motiverar ett reservatsbeslut. Vidare styr reservatsbeslutet båtplatsbehovet för fastigheterna som ligger intill reservatet till en plats ca 300 meter västerut. Där finns obebyggda tomter och ett stort exploateringstryck. En utbyggnad vid den platsen av antalet bryggor skulle komma att inkräkta på den redan trånga farleden och påverka fågellivet vid stranden.

Skälen för regeringens beslut

Miljöbalken trädde i kraft den 1 januari 1999 och ersatte därmed naturvårdslagen. Enligt övergångsbestämmelserna till miljöbalken skall mål och ärenden som har inletts före miljöbalkens ikraftträdande handläggas och bedömas enligt äldre bestämmelser. Bestämmelserna i

naturvårdslagen och naturvårdsförordningen skall därför tillämpas i detta ärende.

Enligt 7 § naturvårdslagen kan länsstyrelsen förklara ett område som särskilt bör skyddas eller vårdas på grund av sin betydelse för kännedom om landets natur, sin skönhet eller märkliga beskaffenhet eller därför att det är av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv. Enligt 8 § samma lag skall i beslutet om bildande av naturreservat anges grunden för beslutet och föreskrivas de inskränkningar i rätt att förfoga över fastighet som är nödvändiga för att trygga ändamålet med reservatet.

Av utredningen i ärendet framgår att området utpekats som område av riksintresse för friluftslivet enligt 2 kap. 6 § naturresurslagen (1987:12). Ett sådant område skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön.

Av länsstyrelsens beskrivning av det aktuella området framgår följande. Området utgörs av en ekhage med varierande trädålder och slutenhet. Ett flertal ekar är mycket gamla, grovstammiga och bredkroniga. Förutom ek finns inslag av bl.a. fågelbär, tall, gran och lönn. I strandkanten förekommer sälk och al. Området är betat. Flera mindre bäckar och diffusa flöden finns i området. I den nordvästra delen finns en liten alsumpskog.

Enligt länsstyrelsens beslut skall ändamålet med naturreservatet vara att bevara och vårda ekhagen, att bibehålla odlingslandskapets naturvärden, att bevara området tillgängligt för det rörliga friluftslivet och att möjliggöra naturupplevelser och naturstudier i området.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer regeringen att det finns ett starkt allmänt intresse av att bevara naturmiljön i området. Med hänsyn till den värdefulla naturmiljön i området finner regeringen, i likhet med länsstyrelsen, att det föreligger ett behov av åtgärder för att skydda området. Förutsättningar föreligger således enligt regeringens mening för att i enlighet med 7 § naturvårdslagen bilda det aktuella naturreservatet. Vad klagandena anfört i övrigt i ärendet föranleder ingen annan bedömning.

Sammanfattningsvis finner regeringen att det inte framkommit någon omständighet som, vid en avvägning mellan allmänna och enskilda

intressen, utgör skäl att upphäva länsstyrelsens beslut om bildande av naturreservatet Torsängen. Överklagandena bör därför avslås.

På regeringens vägnar

Kjell Larsson

Nils Leine